

Zlatuška, Zdeněk

[Borecký, Bořivoj et al. Antická kultura]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1962, vol. 11, iss. E7, pp. 111-

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/110269>

Access Date: 05. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

zeny českými; tento plánek byl totiž — asi nedopatřením — otištěn z některé francouzské publikace beze změny.

Při celkovém hodnocení knihy mohou jen znovu opakovat, že byl výbor pramenů k římským dějinám pořízen vskutku tak, jak to marxistické studium těch dějin vyžaduje, a že jde tedy o dílo zdařilé a užitečné.

Josef Češlu

Antická kultura (Malá moderní encyklopedie, sv. 24). Praha, Orbis, 1961. Str. 373.

Autorský kolektiv pracovníků katedry věd o antickém starověku Karlovy university v Praze (B. Borecký, J. Burian, J. Frel, J. Janda, E. Kanínková, J. Pečírka, L. Varel) chce v této publikaci přiblížit nejširším vrstvám čtenářů dědictví antické kultury a zároveň opravit různé nesprávné názory vedoucí k nekritickému idealisování. V jednotlivých státech, věnovaných dějinám, literatuře, filosofii, náboženství, umění a dědictví antiky, ukazují autoři historickou podmíněnost antické kultury, která nevyvrstává izolovaně, jak se to mnohdy tradovalo, ale v závislosti na hospodářských a společenských poměrech své doby.

Jednotlivé výklady plní dobře své informativní poslání, i když pro omezený rozsah publikace bylo nutno některé věci až příliš zestručnit. Kapitola o řeckých dějinách ukazuje aspoň ve stručném přehledu vývoj ve východním Středomoří, který předcházel vzniku řecké kultury, a nahrazuje tak samostatný výklad o zemích východního Středomoří, který by sice publikací zvětšil, ale čtenáři by ho jistě uvítali. V kapitole o římských dějinách autor někdy až příliš zdůrazňuje hypotetičnost výkladu počátečního období římských dějin.

V obou kapitolách o literatuře přiměl autory nedostatek místa k tomu, aby se omezili jen na tzv. „krásnou literaturu“. Zatímco výklad o řecké literatuře je podán celkem rovnoměrně, rozvržení kapitoly o římské literatuře vyvolá jistě námitky tím, že je tu dávana příliš přednost dřívějším čítankovým autorům z období republiky a prvního století n. l. Celá literatura závěrečného období římské literatury, počínaje 2. stol. n. l., se tu omezuje na autory Latinské anthologie, kterým jsou věnovány 2 řádky, na Ammiana Marcellina, kterému jsou věnovány rovněž dva řádky, což je v každém případě málo, na Boethia (1 řádek) a na Apuleia, kterému autor věnuje asi půl stránky. Tak se podařilo autorovi — i když asi neumyslěně — vyvolat dojem, že římská literatura končí prakticky Tacitem. Podobné námitky by bylo možno vznést i proti kapitole o antické filosofii, i když Jereos z ní najdeme už v části věnované literatuře.

Velmi pěkná a jasná je pročiť této kapitole o náboženství, která ukazuje náboženství jako společenský jev, který procházel změnami spolu se společností, ve které existoval. K této kapitole je přidán i stručný přehled hlavních křesťanských autorů, a tak se aspoň částečně nahrazuje jeden z nedostatků oddílu o římské literatuře.

Dobrou informaci poskytne i kapitola o antickém umění, provázená ilustracemi a nákresy. Kladně lze hodnotit i poslední kapitolu o dědictví antiky, kde se sleduje vliv antiky na středověk a novověk a kde se ukazuje, že ani dnes není antika mrtvá, ale že má při správném chápání stále co říci.

Knihla je uzavřena encyklopedickým heslem, informací o autorech, seznamem nejdůležitějších překladů z antických literatur, stručnou bibliografií a rejstříkem. Lze říci, že i přes některé své nedostatky může vyvolat v širokých masách čtenářů zájem o antiku a pomoci k jejímu správnému pochopení.

Zdeněk Zlatuška

Plátón. Zákony. Přeložil a poznámkami opatřil František Novotný, úvodní slovo napsala Jiřina Popelová. Nakladatelství CSAV, Praha 1961, str. 373.

Překladem Zákonů ukončil František Novotný překlad celého Platonova díla. Není to událost v naší klasické filologii běžná, aby se překladateli podařilo přeložit rozsáhlejší literární odkaz některého antického pisatele. Tuto okolnost je nutné zvláště zdůraznit, abychom si dosah těchto Platonových překladů náležitě uvědomili. Překlady Fr. Novotného přispěly značnou měrou k vytvoření dalších čtivých překladů děl antických filosofů tím, že se tu ustálily jisté výrazové prostředky a termíny. I když neobvykle některých nově vytvořených slov odradila zvláště ty, kdož nepronikli hlouběji do myšlení antiky, od jejich užívání, pak přece jen měla tato Novotným nově utvořená slova (např. srduost pro *epithymia*) aspoň ten význam, že ukázala na to, že dosavadní český ekvivalent neodpovídá řeckému obsahu. To je zvláště zjevné u překladu *areté*, kde Novotný zdařile uplatnil české slovo zdatnost.